

Programma 7^e landelijke Startblokken conferentie
22 november 2017, Hotel Haarhuis - Arnhem

- Vanaf 09.00 uur Aanmelden
Welkom, bijpraten
Koffie, thee met wat lekkers
Rondkijken, fotograferen op de 'Marktplaats'
- 10.00 – 10.45 uur Lezing door Prof. Dr. Bert van Oers
'Ontwikkelingsgericht leren bij jonge kinderen?'
Deze lezing verheldert de specifieke spelbenadering van
Startblokken en Basisontwikkeling.
- 10.45 – 11.15 uur Koffie en een rondje 'Marktplaats' en poster presentaties
- 11.15 – 12.45 uur **Workshop ronde 1:**
1. Spelactiviteiten en rekenen/wiskunde – Bea Pompert
 2. Buitenspel – Levineke van der Meer
 3. Kinderen geven hun stem aan het verhaal: Werken met ontwikkel verhalen – Hermien de Waard & Yvette Ditvoorst
 4. Werken aan permanente kwaliteit: invoeren en borgen – André Weijers & Marjolein Dobber
 5. Mijn gereedschapskoffer bij de hand!
HOREB goed gebruiken – Isabelle Vingerhoets & Linda de Vries
(Pedagogisch medewerker en Interne Startblokken trainer)
- 12.45 – 13.30 uur Lunch
- 13.30 – 14.00 uur Lezing door Chiel van der Veen
Spelen doe je samen: Over het belang van goede gesprekken in de
begeleiding van spel

14.15 – 15.45 uur **Workshop ronde 2:**

1. Spelen narratieve ontwikkeling – Bea Pompert
2. Samenspel met ouders/Educatief partnerschap – Levineke van der Meer
3. Praatjes vullen gaatjes: Taal in spel – Hermien de Waard
4. Werken aan permanente kwaliteit: invoeren en borgen - André Weijers & Marjolein Dobber
5. Mijn gereedschapskoffer bij de hand!
HOREB goed gebruiken – Isabelle Vingerhoets & Marieke Eilander (leerkracht gr. 1/2)

15.45 – 16.00 uur Afsluiting
Daarna nog even gezellig napraten

Beschrijving van de workshops:

Ronde 1

1. Spelactiviteiten en rekenen/wiskunde

Bea Pompert

In deze workshop kijken wij naar de mathematische ontwikkeling van jonge kinderen. Welke ontwikkeling is het en in welke spelactiviteiten valt er iets te zien. We kijken naar verschillende activiteiten om de ontwikkeling van rekenen/wiskunde te herkennen en te erkennen. Wat doen pm-ers en leerkrachten hieraan? Wat is hun rol binnen Startblokken? Naast deze korte inhoudelijke activiteit onderzoeken we de mogelijkheden om in de praktijk deze inhoud te verdiepen.

2. Buitenspel

Levineke van der Meer

Spel in buitenomgeving van centrum of school is van groot belang voor de ontwikkeling van jonge kinderen. Tijdens het buiten spelen doen kinderen bijzondere en onvervangbare ervaringen op. In deze workshop kijken wij naar buitenspel en maken wij verbindingen met onderzoeksgericht spel. Naast deze korte inhoudelijke verdieping, ontwerpen we trainingsactiviteiten.

3. Kinderen geven hun stem aan het verhaal

Werken met ontwikkel verhalen

Hermien de Waard &

Yvette Ditvoorst

In deze workshop delen wij onze bevindingen rond het onderzoek naar werken met ontwikkelverhalen. Ontwikkelverhalen zijn narratieven die de ontwikkeling van kinderen met foto's en tekst in beeld brengen. In de eerste periode van het onderzoek rond werken met ontwikkelverhalen had de stem van de professional de hoofdrol in de ontwikkelverhalen. De professional selecteerde foto's en maakte de start met het schrijven van het ontwikkelverhaal bij de foto's. Daarna werd het kind uitgenodigd voor een reactie. In de laatste periode hebben we gekeken hoe we de stem van het kind een grotere plaats kunnen geven in het ontwikkelverhaal door het kind vanaf het begin te betrekken bij het schrijven van het ontwikkelverhaal. In de workshop kijken we hoe dit proces is verlopen en wat de winsten zijn.

Yvette Ditvoorts is werkzaam als Pedagogisch medewerker bij Kinderopvang Wageningen

Deze workshops kunt u zowel in ronde 1 als in ronde 2 bezoeken. De workshop 'Mijn gereedschapskoffer bij de hand!, HOREB goed gebruiken' is in ronde 1 in samenwerking met Linda de Vries (PM-er en interne Startblokken trainer) en in ronde 2 in samenwerking met Marieke Eilander (Leerkracht groep 1/2)

4. Werken aan permanente kwaliteit: invoeren en borgen

*André Weijers &
Marjolein Dobber*

Werken met Startblokken vraagt om een betrokkenheid op kinderen, jezelf en collega's in het team. Een gezamenlijke visie ontwikkelen en uitdragen is van belang bij de invoering van Startblokken, maar ook om Startblokken op de lange termijn te borgen. In deze workshop bespreken we belangrijke kernwaarden bij het invoeren en borgen van Startblokken als team en in de eigen groep. We gaan uit van drie belangrijke elementen uit de signatuur van OGO:

- de echte wereld de klas in
- de leerkracht doet mee in de activiteit
- een systematisch en hypothetisch leerproces opbouwen

Bij elk van deze elementen kijken we naar videobeelden, delen eigen ervaringen en bespreken we hoe je vanuit je eigen rol hier nog beter invulling aan kan geven. Daarbij gaat het over het coachen van collega's en het opzetten van onderzoekjes in je eigen praktijk.

5. Mijn gereedschapskoffer bij de hand!
HOREB goed gebruiken

*Isabelle Vingerhoets &
Linda de Vries*

Startblokken en Basisontwikkeling én HOREB horen bij elkaar. In HOREB vinden pedagogische medewerkers en leerkrachten alle instrumenten die nodig zijn om goed Ontwikkelingsgericht te kunnen werken met jonge kinderen. In deze workshop komen alle onderdelen van de digitale HOREB aan de orde. We lopen het Activiteitenboek, het logboek en het kinderdagboek vanuit de theorie, meteen gekoppeld aan de praktijk, in een logische volgorde langs. Vragen die je hebt kunnen meteen gesteld worden. Ook de updates van de afgelopen periodes en de ontwikkelplannen die op dit moment uitgevoerd worden t.a.v. een digitaal portfolio verbonden aan de Horeb, komen ter sprake. Meer dan genoeg om jouw persoonlijke koffer mee te vullen.

Linda de Vries is werkzaam als PM-er en Interne trainer Startblokken bij Stichting Kinderopvang Den Helder.

Ronde 2

1. Spel en narratieve ontwikkeling

Bea Pompert

Spelverhalen opbouwen daar gaat het in Startblokken om. Hoe spelverhalen eruit zien, welke acties dat vraagt van de professionals dat onderzoeken wij in deze workshop. In deze workshop ontwerpen wij diverse trainingsactiviteiten om met pm-ers en kleuterleerkrachten dit thema te verdiepen. De bijbehorende materialen kun je direct inzetten.

2. Samenspel met ouders/ Educatief partnerschap

Levineke van der Meer

Weten ouders wat we met de kinderen spelen en waarom we dit zo belangrijk vinden? Weten we eigenlijk wat ouders thuis met hun kinderen spelen en wat zij daarbij belangrijk vinden? Voor de ontwikkeling van jonge kinderen blijkt het samenspel tussen thuis, kinderopvang en school heel belangrijk. In deze workshop werken we met activiteiten waarmee je dit samenspel kunt stimuleren. Deze materialen kun je direct in je eigen trainerspraktijk gebruiken om Educatief partnerschap te verrijken.

3. Praatjes vullen gaatjes

Hermien de Waard

Taal in spel

In het onderzoek 'Taal in spel' worden de twee onderzoeksterreinen 'spel' en 'taal' met elkaar verbonden. Er is onderzoek gedaan naar de begeleidingsrol van de professional in spel. Op welke manier moet deze begeleiding ingezet worden zodat zij de kwaliteit van spel- en taalontwikkeling stimuleren.

De twee centrale onderzoeksvragen waren:

1. Op welke wijze kan de interactie tussen professional en kinderen binnen verschillende spelbegeleidingsrollen, bij doen-alsof spel, zowel de taal- als de spelontwikkeling stimuleren, in heterogene kindercentra en kleutergroepen?
2. Op welke manieren kunnen professionals deze nieuwe begeleidingsvormen in hun praktijk realiseren?

Samen met leerkrachten en pedagogisch medewerkers gingen we op onderzoek uit om deze vragen te beantwoorden. We gingen op zoek naar handvatten die professionals helpen bij het werken aan taal-denkgesprekken. Deze handvatten zijn verzameld in een zogenaamd prototype. In deze workshop komt het uiteindelijk prototype met daarin de vaardigheden die professionals kunnen gebruiken bij het inzetten op taal-denkgesprekken met jonge kinderen aan bod.

4. Werken aan permanente kwaliteit: invoeren en borgen

*André Weijers &
Marjolein Dobber*

Werken met Startblokken vraagt om een betrokkenheid op kinderen, jezelf en collega's in het team. Een gezamenlijke visie ontwikkelen en uitdragen is van belang bij de invoering van Startblokken, maar ook om Startblokken op de lange termijn te borgen. In deze workshop bespreken we belangrijke kernwaarden bij het invoeren en borgen van Startblokken als team en in de eigen groep. We gaan uit van drie belangrijke elementen uit de signatuur van OGO:

- de echte wereld de klas in
- de leerkracht doet mee in de activiteit
- een systematisch en hypothetisch leerproces opbouwen

Bij elk van deze elementen kijken we naar videobeelden, delen eigen ervaringen en bespreken we hoe je vanuit je eigen rol hier nog beter invulling aan kan geven. Daarbij gaat het over het coachen van collega's en het opzetten van onderzoekjes in je eigen praktijk.

5. Mijn gereedschapskoffer bij de hand

HOREB goed gebruiken

*Isabelle Vingerhoets &
Marieke Eilander*

Startblokken en Basisontwikkeling én HOREB horen bij elkaar. In HOREB vinden pedagogische medewerkers en leerkrachten alle instrumenten die nodig zijn om goed Ontwikkelingsgericht te kunnen werken met jonge kinderen. In deze workshop komen alle onderdelen van de digitale HOREB aan de orde. We lopen het Activiteitenboek, het logboek en het kinderdagboek vanuit de theorie, meteen gekoppeld aan de praktijk, in een logische volgorde langs. Vragen die je hebt kunnen meteen gesteld worden. Ook de updates van de afgelopen periodes en de ontwikkelplannen die op dit moment uitgevoerd worden t.a.v. een digitaal portfolio verbonden aan de Horeb, komen ter sprake. Meer dan genoeg om jouw persoonlijke koffer mee te vullen.

Marieke Eilander is werkzaam als leerkracht gr. 1/2 op PCBS De Touwladder - Apeldoorn

Lezing door Prof. Dr. Bert van Oers

Ontwikkelingsgericht leren bij jonge kinderen?

In de lezing staat de vraag centraal hoe we ontwikkeling van jonge kinderen (tot 5 jaar) kunnen stimuleren. Er wordt beargumenteerd dat de belangrijkste condities voor ontwikkelingsgericht leren bij jonge kinderen liggen in het begeleide spelen. Het accent ligt vooral op het versterken van de betrokkenheid, desgewenst ondersteunen van de deelname daaraan, en het versterken/zichtbaar maken van de regelmaat die zich in het spel van jonge kinderen voordoet. Het accent ligt dus niet primair op het (geïnstrueerde) leren, maar op het verbeteren van het (manipulerend) spelen. Om dit te onderbouwen wordt kort de speltheorie uitgelegd, die op basis van de Cultuurhistorische Activiteitstheorie ontwikkeld is en die kenmerkend is voor OGO. Met behulp daarvan kunnen we het manipulerende spelen en leren van jonge kinderen beter begrijpen en ook de ontwikkeling van dit spelen naar een nieuwe vorm (rollenspel) begeleiden.

Lezing door Chield van der Veen:

‘Spelen doe je samen: Over het belang van goede gesprekken in de begeleiding van spel’

In onderwijs en opvang vinden de hele dag door gesprekken plaats tussen kind(eren) en de leerkracht/pm'er. In de kring, op het schoolplein, maar zeker ook tijdens spelactiviteiten. Voor de ontwikkeling van het jonge kind is van groot belang dat in die gesprekken sprake is van kwalitatief hoogwaardige interactie. Maar wat maakt nu dat de interactie met kinderen kwalitatief hoogwaardig is? In deze lezing probeer ik een voorlopig antwoord te geven op deze vraag. Aan de hand van verschillende onderzoeken laat ik zien wat de kenmerken zijn van goede gesprekken en hoogwaardige interactie in de context van onderwijs en opvang. Tijdens mijn lezing ga ik dieper in op het belang van goed gesprekken in de begeleiding van het spel van kinderen. Door in te zetten op goede gesprekken kan het spel van kinderen op een hoger niveau worden gebracht. Leren(d) spelen doen kinderen immers niet alleen, maar samen met een sensitieve en responsieve professional.

Wat vind je op de 'Marktplaats'

Op de marktplaats staan verschillende pm-ers en leerkrachten met inspirerende praktijken. Daarnaast hebben we dit jaar ook een aantal posterpresentaties door o.a. Linda de Vries (PM-er en Interne Startblokken trainer Stichting Kinderopvang Den Helder) die haar good-practice hier presenteert. Aan de hand van deze korte presentatie gaan we met elkaar in gesprek en wordt het onderwerp verder verkend en wellicht verdiept.

En verder:

Naast deze prachtige praktijken en posterpresentaties vind je ook kramen van:

- *De Activiteit, Landelijk centrum voor Ontwikkelingsgericht Onderwijs*
Bij deze kraam staat altijd een medewerker voor je klaar waarmee je in gesprek kunt gaan over Startblokken en Basisontwikkeling. Ook vind je hier onze boeken uit de Startblokken serie en andere interessante materialen. Kijk in je goodiebag voor mooie conferentie acties
- *Bookzonline*: met een prachtige collectie kinderboeken (deze zijn te koop dus neem de portemonnee mee)
- *Vygotskij foundation*
De Vygotskij Foundation is een stichting die zichzelf als doel gesteld heeft het werk en het gedachtegoed van Lev Vygotskij te verspreiden en toegankelijk te maken ten behoeve van de onderwijspraktijk. Bij deze kraam kunt u in gesprek gaan met een van de bestuursleden. Kijk voor meer informatie op: www.vygotskijfoundation.nl
- *Zone*
Het tijdschrift over spelend en onderzoekend leren die je als professional binnen Startblokken en Basisontwikkeling "moet" lezen. In je goodiebag vind je een mooi exemplaar ter aanmoediging